

Brüssel, 26. september 2025
(OR. en)

13304/25

POLCOM 268
COMER 127
UD 215
COHOM 147

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	12. september 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 482 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE määruse (EL) 2019/125 (mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muuks julmaks, ebainimlikuks või alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks) artiklis 31 osutatud piinamise tõkestamise koordineerimisrühma tegevuse ja konsultatsioonide kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 482 final.

Lisatud: COM(2025) 482 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 12.9.2025
COM(2025) 482 final

KOMISJONI ARUANNE

EUROOPA PARLAMENDILE määruse (EL) 2019/125 (mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muuks julmaks, ebainimlikuks või alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks) artiklis 31 osutatud piinamise tõkestamise koordineerimisrühma tegevuse ja konsultatsioonide kohta

1. Sissejuhatus

16. jaanuari 2019. aasta määruse (EL) 2019/125 (mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muuks julmaks, ebainimlikuks või alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks)¹ (edaspidi „määrus“) artikli 31 lõike 4 kohaselt peab komisjon esitama Euroopa Parlamendile igal aastal aruande piinamise tõkestamise koordineerimisrühma tegevuse, kontrollide ja konsultatsioonide kohta. Aruanne ei tohi kahjustada füüsiliste või juriidiliste isikute ärihuvisid.

Käesolev aruanne käsitleb piinamise tõkestamise koordineerimisrühma tegevust 2024. aastal.

2. Õigusraamistik

Määruse eesmärk on hoida ära ühelt poolt surmanuhtlust ning teiselt poolt piinamist ja muud julma, ebainimlikku või alandavat kohtlemist või karistamist väljaspool ELi asuvates riikides, piirates teatavate kaupadega kauplemist. Selles eristatakse järgmist:

- kaubad, mis on olemuselt kuritahtlikud ja millega ei tohiks üldse kaubelda (II lisa), ning
- kaubad, mida on võimalik kasutada piinamiseks või muuks julmaks, ebainimlikuks või alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks (III lisa) või mida kasutatakse surmanuhtluse täideviimiseks (IV lisa), kuid millel võib olla ka seaduslik kasutuseesmärk, näiteks õiguskaitse või ravi.

II, III ja IV lisa loetletud kaupadega kauplemisele kehtivad teatavad piirangud. Eelkõige on määrusega

- i. keelatud selliste II lisa loetletud kaupade import ELi, eksport EList ja transiit läbi ELi, millel puudub muu praktiline otstarve kui kasutamine surmanuhtluse täideviimiseks või piinamiseks. Keelatud on selliste kaupadega seotud tehnilise abi andmine, sealhulgas nende kasutamise õpetamine. Samuti on keelatud selliste kaupade reklaam trükimeedias, internetis, televisioonis või raadios ning nende väljapanek või müügiks pakkumine näitustel või messidel;
- ii. nõutud III lisa loetletud kaupade puhul, mida on võimalik kasutada piinamiseks, kuid millel võib olla ka muu seaduslik kasutusotstarve (nt õiguskaitse), iga üksikjuhtumi puhul eraldi eelnevat ekspordiluba. Eelnevat ekspordiluba on vaja ka selle kategooria kaupadega seotud tehnilise abi või vahendusteenuste osutamiseks. III lisa ei hõlma
 - a) tulirelvi, mis kuuluvad määruse (EL) nr 258/2012² kohaldamisalasse;
 - b) kahesuguse kasutusega kaupu, mis kuuluvad määruse (EL) 2021/821³ kohaldamisalasse, ega

¹ ELT L 30, 31.1.2019, lk 1. Nõukogu 27. juuni 2005. aasta määrust (EÜ) nr 1236/2005, mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks (ELT L 200, 30.7.2005, lk 1), on mitu korda muudetud ja see on seejärel kodiifitseeritud määrusena (EL) 2019/125.

² 14. märtsi 2012. aasta määrus (EL) nr 258/2012, millega rakendatakse rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendava tulirelvade, nende osade ja laskemoona ebaseaduslikku valmistamist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestava ÜRO protokoll (ÜRO tulirelvade protokoll) artiklit 10 ning kehtestatakse tulirelvade, nende osade ja laskemoona ekspordilubade andmise menetlus ning importi ja transiiti käsitlevad meetmed (ELT L 94, 30.3.2012, lk 1).

- c) kaupu, mille suhtes kohaldatakse nõukogu ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP⁴ tingimusi;
- iii. reguleeritud kauplemist IV lisas loetletud kaupadega, mida saab kasutada surmanuhtluse täideviimiseks (nt surmava süstina), kuid mida võib kasutada ka seaduslikel ravieesmärkidel. Kasutusele on võetud eriluba (edaspidi „liidu üldine ekspordiluba“), et kontrollida selliste kaupade ekspordi ja vältida nende edasitoimetamist surmava süsti tegemise eesmärgil, piiramata nendega kauplemist meditsiinilistel, veterinaarsetel või muudel seaduslikel eesmärkidel.

3. Piinamise tõkestamise koordineerimisrühma tegevus

Piinamise tõkestamise koordineerimisrühm loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/2134⁵ alusel, et uurida määruse kohaldamisega seotud küsimusi.

Piinamise tõkestamise koordineerimisrühm toimib platvormina, kus liikmesriikide eksperdid ja komisjoni talitused saavad vahetada teavet haldustavade kohta ning arutada määruse tõlgendamise küsimusi, loetletud kaupadega seotud tehnilisi küsimusi, määrusega seotud arengusuundumusi ja muid küsimusi, mis võivad esile kerkida. Kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppega konsulteerib komisjon delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ka piinamise tõkestamise koordineerimisrühmaga⁶.

Piinamise tõkestamise koordineerimisrühm kohtus 2024. aastal virtuaalselt kahel korral – 6. juunil ja 5. detsembril –, et vahetada teavet mitmes allpool kokkuvõtlikult esitatud küsimuses, mis on seotud määruse rakendamisega.

3.1 Alusaktiga seotud muudatused

2024. aastal ei võetud vastu ühtegi delegeeritud õigusakti määruse muutmiseks. Komisjon pidas siiski liikmesriikide ekspertidega ulatuslikke konsultatsioone delegeeritud õigusakti eelnõu üle, millega muuta II ja III lisa, et laiendada määruse kohaldamisala.

3.2 Kaubandusteave: andmete esitamine

Komisjon tutvustas piinamise tõkestamise koordineerimisrühmale määruse artikli 26 lõikes 3 osutatud aastaaruande seis. Komisjon tuletas meelde funktsiooni, mille abil saavad liikmesriikide ametiasutused laadida aruandluseks nõutavad andmed üles otse **kahesuguse kasutusega kaupade elektroonilise süsteemi** andmekogusse piinamisvastase määrusega seotud mooduli alla. Selle eesmärk on ühtlustada ja hõlbustada kõigi liikmesriikide andmete koondamist. Kogutud teave hõlmab eelkõige kauba liiki, ekspordi sihtkohta ja lõppkasutust.

³ 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/821, millega kehtestatakse liidu kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks (uuesti sõnastatud) (ELT L 206, 11.6.2021, lk 1).

⁴ Nõukogu ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad (ELT L 335, 13.12.2008, lk 99).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. novembri 2016. aasta määrus (EL) 2016/2134, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1236/2005, mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks (ELT L 338, 13.12.2016, lk 1).

⁶ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

Neid elemente kajastatakse eespool nimetatud komisjoni aastaaruandes. Aruanne esitati pärast selle vastuvõtmist piinamise tõkestamise koordineerimisrühmale⁷.

3.3 Piinamisvaba kaubandus

Komisjon teavitas piinamise tõkestamise koordineerimisrühma ÜRO piinamise eriraportööri Alice Edwardsi iga-aastase temaatilise aruande sisust. Aruandes käsitleti ülemaailmset kauplemist õiguskaitse- ja muude avaliku sektori asutuste poolt kasutatavate relvade, seadmete ja vahenditega, mida võidakse kasutada piinamiseks ja muuks julmaks, ebainimlikuks või alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks, ja see avaldati 24. augustil 2023.

ÜRO eriraportöör esitab aruandes iga-aastase ülevaate piinamisega seotud suundumustest ja arengust ning temaatilise uuringu ülemaailmse kauplemise kohta õiguskaitse- ja muude avaliku sektori asutuste kasutatavate relvade, seadmete ja vahenditega, mida võidakse kasutada piinamiseks ja muuks julmaks, ebainimlikuks või alandavaks kohtlemiseks või karistamiseks.

Komisjon märkis kõnealuse aruande olulisust ELi määruse võimaliku karmistamise kontekstis.

Lisaks esitatakse aruandes loetelu esemetest, mida peetakse olemuslikult julmaks, ebainimlikuks või alandavaks ning mis tuleks sellisel kujul keelustada (20 seadme/relva liigi mittetäielik loetelu). Samuti esitatakse aruandes soovituslik loetelu kaupadest, mida tuleks liikmesriikide ja rahvusvahelisel tasandil reguleerida. Kuigi neid esemeid kasutatakse õiguspäraselt, võib neid väärkasutada piinamiseks ja seetõttu on vaja teatava tasandi järelevalvet.

Aruanne lõpeb soovitusel töötada välja rahvusvaheline dokument piinamisvaba kaubanduse kohta, et täiendada ja muuta rangemaks kehtivaid kohustusi keelata piinamine ning muu julm, ebainimlikvõi alandav kohtlemine või karistamine ja neid ennetada.

Komisjon teavitas piinamise tõkestamise koordineerimisrühma ka rühmast, mis koondab rohkem kui 30 kõigi piirkondade kodanikuühiskonna organisatsiooni ning toetab jätkuvat tegevust piinamisvaba kaubanduse saavutamiseks. Need organisatsioonid on ühendanud jõud ja kutsuvad üles sõlmima rahvusvahelist kokkulepet, et kontrollida kauplemist piinamisvahenditega, mida kasutatakse kogu maailmas rahumeelsete meeleavalduste mahasurumiseks ja kinnipeetavate väärkohtlemiseks. 2023. aasta jaanuaris Londonis alla kirjutatud deklaratsioonis kutsusid inimõigustega tegelevad valitsusvälised organisatsioonid üles sõlmima kokkulepet, millega keelatakse olemuselt kuritahtlike seadmete tootmine ja nendega kauplemine ning kehtestatakse inimõigustel põhinev kontroll standardsema õiguskaitse otstarbel kasutatava varustusega kauplemise üle.

3.4 Komisjoni läbivaatamisaruande järelmeetmed: määruse (EL) 2019/125 karmistamine

⁷ COM(2024) 529 final, 19.11.2024 ja 1.–9. lisa.

Komisjon tuletas meelde, et pärast seda, kui 2023. aasta novembris toimunud piinamise tõkestamise koordineerimisrühma koosolekul esitati delegeeritud õigusakti ettepaneku eelnõu, algatas komisjon kirjaliku menetluse, et küsida koordineerimisrühma liikmete arvamust. Komisjon oli rahul, et esitati märkusi konkreetsete küsimuste kohta või paluti täiendavaid selgitusi. Lisaks teavitas komisjon piinamise tõkestamise koordineerimisrühma muudatustest, mida ta kavatseb pärast konsultatsioonietappi teha, nimelt muudatustest II lisas kirjeldatud kaupade loetelus (mis sisaldab kaupu, millel puudub muu praktiline otstarve kui kasutamine surmanuhtluse täideviimiseks või piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks) ja III lisas (mis sisaldab kaupu, mida on võimalik kasutada piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks).